

THE PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF MASS SPORT AS THE RESERVE IN NATION HEALTHINESS

MIHAIL KOVIN'KO

Vinnitza State Pedagogical University named after M. Kotsubinsky

The article deals with the condition and sport in Ukraine, and the peculiarities of its potential as for the health aspect.

The problems are defined and we make an attempt to emphasize the main directions and measures directed for reducing of negative features in physical training and mass sport.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ СЕРЕД НЕПОВНОСПРАВНИХ ОСІБ

ОЛЬГА РИМАР

Львівський державний інститут фізичної культури

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я в теперішній час у світі нараховується близько 500 млн. інвалідів. Враховуючи постійне збільшення кількості осіб із вродженими вадами, зростання технічного оснащення суспільства і одночасно числа травм на початку майбутнього тисячоліття число інвалідів збільшиться вдвічі [1].

Сучасний стан українського суспільства вимагає гуманізації всіх сторін його життя. У зв'язку з цим особливе місце повинно бути приділено інвалідам, які мають вади у розумовому і фізичному розвитку [2].

Метою нашого дослідження є аналіз особливостей розвитку та функціонування Параолімпійського руху та Спеціального олімпійського руху серед неповносправних осіб.

Важливим фактором активізації життєвої позиції неповносправних осіб є залучення їх у сферу спортивної діяльності. З цієї точки зору заняття спортом значно важливіші для інваліда, ніж для здорової, дієздатної людини. Серйозна фізична вада більшою чи меншою мірою порушує функції організму в цілому, координацію рухів, призводить до зміни нормальних рухових стереотипів, що часто супроводжується психічною напругою, утруднює і навіть виключає контакти з навколишнім світом.

Якщо інвалід постійно відчуває на собі співчутливі погляди сторонніх, у нього може розвинути комплекс неповноцінності, який характеризується хвилюваннями, тривогою, невпевненістю.

У результаті виникають жалість до себе, егоцентрична ізоляваність, а інколи і антисоціальні установки. Активна участь у спортивних заходах відновлює психічну рівновагу інваліда і дає йому можливість повернутися до життя, незважаючи на тілесну неповноцінність. У результаті мета залучення інвалідів до спорту – відновити втрачений контакт з довколишнім середовищем. Саме спорт створює психічні умови, необхідні для успішного єднання інваліда з суспільством і нормальної життєдіяльності в ньому.

Перші спроби залучення інвалідів до спорту були використанні ще в минулому столітті, коли в 1888 році в Берліні було засновано перший спортивний клуб для глухих. Для цієї категорії інвалідів міжнародні спортивні змагання проводяться регулярно з 1924 року під назвою "Тихі ігри".

Після другої Світової війни до занять фізичною культурою і спортом залучаються інваліди з пошкодженнями опорно-рухового апарату. "Хрещеним батьком" цієї справи став англійський лікар Людвіг Гутман. У 1944 році в англійському центрі для лікування спинномозкових травм в Сток-Мандевілі він запропонував проведення спортивних заходів як обов'язкової частини комплексного лікування хворих. Л.Гутман прагнув вирішити дві задачі: по-перше, тренування тіла, зміцнення організму хворих; по-друге, відновлення сенсу життєвих цінностей. У подальшому професор Л.Гутман став директором Сток-Мендівільського центру, а також президентом Британської і Міжнародної організації для лікування інвалідів з порушеннями опорно-рухового апарату.

Сьогодні для інвалідів раз у чотири роки проводять міжнародні змагання (Параолімпійські ігри), - як правило, в тій країні, де відбуваються ігри Олімпіад та Зимові Олімпійські ігри. У них беруть участь інваліди різних категорій: з паралічем двох верхніх або двох нижніх кінцівок; з паралічем усіх чотирьох кінцівок; з ампутованими кінцівками; ті, що страждають церебральним паралічем; глухі та з іншими фізичними вадами [3]. Спортсмени-інваліди з порушеннями інтелекту беруть участь в Параолімпійських іграх не так давно - з 1996 року (м.Атланта, США). Для інвалідів з розумовими відхиленнями головним спортивним заходом є ігри під назвою "Спеціальні олімпіади".

Програма параолімпійських ігор вимагає від спортсмена системи регулярних тренувань, участі в усіх важливих міжнародних змаганнях, а головне - рівня спортивної майстерності не нижче I-II дорослих розрядів. По суті, Параолімпійські ігри – це Олімпійські ігри, але тільки для інвалідів, тобто вимагають використання всіх резервних можливостей організму в період як змагань, так і тренувань.

Програма ігор різноманітна так, літні Ігри проводяться з таких видів спорту: стрільба з лука, спортивна стрільба, легка атлетика (метання спису на дальність і точність, штовхання ядра, метання диска, забіги на різні дистанції, гонки на колясках, слалом, пентатлон), фехтування, настільний теніс, баскетбол, голбол, більярд, кеглі, футбол, плавання, волейбол, важка атлетика, дзюдо та інші. Більшість з цих видів спорту характерні для змагань спортсменів на візках [4].

Як і в Олімпійських видах спорту, встановлюються рекорди, зростає рівень технічної майстерності. Параолімпійські ігри збирають до тисячі учасників із декількох десятків країн, широко транслуються телебаченням і викликають у фахівців спорту чималий інтерес.

На останніх X літніх Параолімпійських іграх 1996 р. в Атланті 3310 спортсменів з 103 країн світу змагались у 17 видах спорту. На цих Іграх вперше допускалися атлети з вадами розумового розвитку. Варто зазначити, що на цих Параолімпійських іграх уперше самостійною командою взяли участь спортсмени-інваліди збірної команди незалежної України в кількості 31 особи. Вони виступили у п'яти видах спорту (легка атлетика, плавання, пауерліфтинг, стрільба з лука, волейбол (сидячи), здобувши при цьому сім медалей, серед них одна золота, чотири срібні і дві бронзові [5].

Окрім Параолімпійських ігор спортивні змагання інвалідів представлено програмою Спеціальних олімпіад. Ця програма представляє собою особливий вид спортивних змагань, в яких переможцем стає кожний учасник. Програма не передбачає обов'язково досягнення високого рівня спортивної майстерності, не вимагає від учасника виконання розрядних нормативів. Використаний у ній принцип поділу на дивізіони дозволяє нагородити медаллю чи стрічкою кожного учасника [2].

Вперше Спеціальні ігри стартували на початку 70-х років в Канаді. Їх ініціаторами були Юніс Кеннеді і Серджент Шрайвер. Метою цих ігор було залучення розумово відсталих дітей до занять фізичною культурою і спортом. Спеціальні олімпіади збирали сотні тисяч учасників із США, Канади, Франції. Результати Спеціальних олімпіад вражають: спортивні результати дітей з найбільш важкими пошкодженнями наближаються до рівня здорових дітей, а з найбільш легкими – до результатів юнацьких олімпіад. У програму Спеціальних олімпійських ігор входять літні види: плавання, легка атлетика, баскетбол, кеглі, гімнастика, роликові ковзани, футбол, м'який м'яч, волейбол; та зимові: гірськолижний спорт, лижний спорт, ковзанярський спорт, фігурне катання, хокей.

На міжнародні зимові Спеціальні олімпійські ігри для розумово відсталих у м.Торонто в лютому 1997 року прибуло 2 тисячі спортсменів з 72 країн світу щоб продемонструвати, що не існує перешкод для занять спортом навіть для тих людей, кого свого часу спіткала хвороба. Це не було змаганням спортсменів різних національностей, це було змагання з одним суперником – хворобою. Вислів П. Кубертена: “Головне не перемога, а участь” найбільше підходить до цих змагань, адже саме такі змагання запалюють для багатьох неповносправних людей вогонь надії, як нагадування про те, що коли ми разом – ніяка хвороба не страшна [6].

Очевидно, що зародившись у 60-ті роки, Спеціальні олімпійські ігри за своєю ідеєю мало чим відрізнялися від Параолімпійських. Різниця полягає в тому, що для участі у перших залучалися лише особи з вадами опорно-рухового апарату, а до участі у других – лише особи з вадами розумового розвитку. Однак, вже з 1996 року змагання для осіб з вадами розумового розвитку включені в програму Параолімпійських ігор. Можливо з часом Спеціальні олімпійські ігри будуть проводитись в рамках Параолімпійських ігор, адже в цьому випадку особи з вадами розумового розвитку зможуть активно спілкуватися з неповносправними іншими нозологій, що значно збагатить їх кругозір, а отже, сприятиме їх соціальній адаптації.

Отже, Олімпійські ігри для людей з фізичними та розумовими вадами мають велике значення. Вони стали подією міжнародного масштабу, що об'єднує людей різних країн, які перенесли одну з найважчих трагедій в житті людини. Параолімпійським і Спеціальним олімпійським ігри сприяють демократизації міжнародного спортивного руху і міжнародного співтовариства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нечаева Н.Б., Сыромолотов Ю.С.. *Физкультура и спорт для инвалидов // Теория и практика физической культуры.* - 1988. - №11. - С.58-60.
2. Рубцов Н.О. *Адаптивное физкультурно-спортивное движение как фактор социальной адаптации инвалидов различных категорий // Теория и практика физической культуры.* - 1998. - №5. - С. 44-46.
3. Платонов В.Н., Гуськов С.И. *Олимпийский спорт: Учебник (в 2 кн.).* К.: Олимпийская литература, 1994. - С. 386.
4. Баширова М.М. *Спорт для инвалидов и олимпийское движение// Новое мышление и олимпийское движение: Материалы всесоюзного научного симпозиума, международного олимпийского движения: проблемы и тенденции развития на современном этапе. Рига 11-13 мая 1989г. - Москва. - 1990. - С. 203-208.*
5. Кудряшов Л. *Параолімпіада – 96 // Олімпійська арена.* – 1997.- №7. - С.10-12.
6. Кудряшов Л. *Запалити вогонь надії// Олімпійська арена.* - 1997. -№1. - С. 8-9.

Summary

The article reveals the peculiarities of the origin, development and function of the Paralympic movement. It has been analyzed the origin, the structure of the Paralympic movement, the Paralympic games and Special Olympics programs.